

11/12/13

## מבחן זני תירס למספוא 2013

בועז נוי<sup>2</sup>, און רבינוביץ<sup>2</sup>, דויד שמש<sup>2</sup>, ישי קציר<sup>1</sup>, גבי גרה<sup>1</sup>  
<sup>1</sup> חוות גדש גליל מערבי, <sup>2</sup> שרות ההדרכה והמקצוע (שה"מ) משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

קוד זיהוי מחקר : 870-1598-13

### תקציר

במבחן השנה נבחנו 19 זנים 14 מהם שנה ראשונה ו- 4 שנה שנייה ובנוסף להם זן הביקורת 32W86. זריעה ב- 17/4 בשיעור של 15 זרעים למטר, הצצה ב- 26/4, ב- 2/5 בוצע דילול לעומד של 7.3 צמחים למטר. הטיפול בחלקה היה כפי שמקובל בגליל המערבי, ההפריה לפי הזנים הייתה 50-57 ימים לאחר ההצצה, לפני הקציר נמדדו גובה הצמח וגובה האשכול. בוצעו שני קצירים לקביעת יכול החומר היבש. קציר ראשון לאחר תחילת "שקיעת הגרגרים" (כ-90 ימים מהצצה), וקציר שני כ- 13-6 ימים לאחר מכן (לפי זנים). בקציר הופרדו האשכולים משאר הצמח (כולל עטיפי האשכול) ונשקלו בנפרד. מכל חלקה נדגם צמח מיצג שיושב ב- 103 מ"צ במשך כ-70 ש', לצורך חישוב יכול החומר היבש. קציר לגרגרים התבצע 124 ימים לאחר ההצצה (27/8). כל הזנים נזרעו במקביל בגליל העליון בחלקה שידועה כנגועה ב"מחלת ההתייבשות המאוחרת". לצורך בדיקת רגישותם של הזנים השונים למחלה. בשקלול יכול החומר היבש והגרגרים נתן זן הביקורת 32w86 את התוצאה הטובה ביותר. מתוך 18 הזנים האחרים שנים היו נחותים ממנו במובהק ביכול החומר היבש ו-8 ביכול הגרגרים. שני זנים הראו עמידות למחלת ההתייבשות המאוחרת, זן אחד נפגע קלות ושנים הראו עמידות חלקית וכל השאר היו רגישים למחלה.

### מבוא

תירס למספוא מהווה את המקור העיקרי לחומר יבש לרפת בתקופת הקיץ, ובעל חשיבות רבה בתקופת ימי ה"פסח" מכיוון שחומר יבש שמקורו מחיטה לפסח הוא יקר וגידולו בעייתי (השגחה). מחיר התירס לתחמיץ (יכול חומר יבש) משורשר ממחיר החיטה לתחמיץ שנקבע על פי מחיר גרגרי החיטה שנקבע בבורסת שיקגו לפי ????. כל זה כמובן ב - \$. כך שהכנסת המגדל בארץ תלויה בשלושה מרכיבים (יכול, מחיר ושער ה - \$) ששניים מהם לא ממש ניתנים לחיזוי. לכן יש חשיבות רבה לכך שהתירס אותו מגדלים יהיה בעל יכול גבוה ויציב לאורך השנים. בשנים בהם מחירי גרגרי התירס גבוהים יש כדאיות רבה לגידול תירס לגרגרים לכן יש חשיבות ליכול הגרגרים אותו מניבים הזנים שברשותנו. יתר על כן בשנים בהן אין התאמה בין יכולי התירס לתחמיץ לביקוש, ניתן להסב יעוד של חלקות (מתחמיץ לגרגרים ולהפך) ללא נזק כלכלי. במבחן הזנים אנחנו מציבים את הזנים למול זן ביקורת מצטיין במידה וזן חדש לא נמצא נחות לעומת זן הביקורת הוא ממשיך לעונה הבאה עד לשלוש עונות גידול.

השנה התקיים מבחן אחד מרכזי בחוות הגד"ש לגידולי שדה בגליל המערבי (חגג"מ). אזורי הקרקעות ה"כבדות" בגליל המערבי מספקים תנאי גידול מיטביים לתירס בזריעות של חודשים מרץ ואפריל. כמו כן נדירים באזור זה אירועי אקלים קיצוניים דבר המאפשר לזנים הנבחנים לבטא את פוטנציאל היבול שלהם.

"מחלת ההתייבשות המאוחרת" (*Hrpophora maydis*) מהווה איום קשה לגידול התירס וגורמת לנזקים קשים בחלקות הנפגעות עד כדי השמדה מוחלטת של היבול. לכן נערך מבחן נוסף בגליל העליון בחלקה של גד"ש "שמש" הסמוכה לקיבוץ עמיר והידועה כנגועה ב"מחלת ההתייבשות המאוחרת" ונבדקה מידת רגישותם של הזנים במבחן למחלה זו.

### שיטות וחומרים

טבלה מס. 1 : הזנים במבחן

מס.	זן	משורק	יצרן	שנים במבחן
21	32W86	מרחב אגרו	Pioneer	ביקורת
22	P1498	מרחב אגרו	Pioneer	1
23	31Y43	מרחב אגרו	Pioneer	1
24	KOLOSSEUS	כצט	KWS	2
25	KALUMET	כצט	KWS	2
26	31-006	עדן זרעים	Panam	2
27	32-008	עדן זרעים	Panam	1
28	33-031	עדן זרעים	Panam	1
29	33-047	עדן זרעים	Panam	1
30	סג'נטו	תרסיס	Fito	1
31	TAR- 21	תרסיס	Fito	1
32	TAR- 22	תרסיס	Fito	1
33	TAR- 23	תרסיס	Fito	1
34	TAR- 24	תרסיס	Fito	1
35	AMBIZIOSO	הזרע	Limagrain	1
36	LG36.07	הזרע	Limagrain	1
37	Asturial	זרעים טכנולוגיות	Euralis	2
38	5031	זרעים טכנולוגיות	Euralis	1
39	5035	זרעים טכנולוגיות	Euralis	1

